

ΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΜΗΤΡΟΤΗΤΑ

Αναστασία-Βαλεντίνη Ρήγα¹, Βασίλης Βασιλείου², Μαρία Κριεκούκη³

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σκοπός: Σε αυτή τη μελέτη γίνεται μια προσπάθεια διερεύνησης των κοινωνικών αναπαραστάσεων της εγκύου σχετικά με το μελλοντικό παιδί και τη σχέση της εγκυμοσύνης με τα συναισθήματα της εγκύου κατά την προγεννητική περίοδο.

Υλικό και Μέθοδος: Τα δεδομένα συλλέχθηκαν με τη βοήθεια ερωτηματολογίων, που δόθηκαν σε δείγμα 131 εγκύων.

Αποτελέσματα: Η προ- και περιγεννητική περίοδος της εγκύου θα πρέπει να περιλαμβάνει ψυχοκοινωνική υποστήριξη και πλήρη συμπαράσταση από την οικογένεια, τον εργασιακό χώρο και τη νοσηλευτική ομάδα αναφορικά με τα αποτελέσματα της έρευνας.

Όροι ευρετηρίου: κοινωνικές αναπαραστάσεις, εγκυμοσύνη, μητρότητα, σχέσεις.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η μητρότητα δεν είναι μόνο η ολοκληρωμένη έκφραση της γυναίκας, αλλά η γυναίκα εκφράζει την οντότητά της μέσα από τη μητρική της λειτουργία. Η σύγχρονη αντίληψη αναγνωρίζει ότι η γέννηση και η ανατροφή των παιδιών δεν είναι ο μοναδικός προορισμός της γυναίκας, δίνει αξία στη γυναικεία προσωπικότητα και αναγνωρίζει την ισότιμη συμβολή της με τον άνδρα σε όλους τους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας. Από την άλλη, η εγκυμοσύνη είναι μια μεταβατική περίοδος για όλη την οικογένεια (Ρήγα, 1991). Πρόκειται για μια διεργασία, στην οποία εμπλέκονται πολλοί παράγοντες, όπως οι ανάγκες, οι στάσεις και οι εμπειρίες της εγκύου κατά την προγεννητική περίοδο. Οι έρευνες στον χώρο της ψυχολογίας αναφέρουν ότι αν στη διάρκεια της εγκυμοσύνης η μέλλουσα μητέρα παραμελεί τη διατροφή και την υγιεινή ζωή της, ή αν δεν επιθυμεί την εγκυμοσύνη της, αυτές οι ελλείψεις, φυσικές και ψυχικές, επηρεάζουν αρνητικά την ανάπτυξη των οργάνων του εμβρύου, πρωτίτως μάλιστα επηρεάζουν το αμυντικό του σύστημα, το ενδοκρινικό και το κεντρικό νευρικό του σύστημα, δηλαδή τη διάπλαση του εγκεφάλου του.

ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπός της μελέτης αυτής είναι να αναδείξει τις αντιλήψεις των Ελληνίδων γυναικών σχετικά με τη μητρότητα. Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στο να μελετηθούν τα θέματα που έχουν σχέση με την ανάπτυξη του μητρικού συναισθήματος και την εικόνα του εαυτού. Επίσης, θελήσαμε να μελετήσουμε τις σχέσεις της εγκύου με το οικογενειακό και κοινωνικό περιβάλλον, καθώς και τον εργασιακό χώρο.

ΥΛΙΚΟ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΣ

Το κύριο ερευνητικό εργαλείο που χρησιμοποιήθηκε ήταν το ερωτηματολόγιο. Το πρώτο μέρος του ερωτηματολογίου περιλάμβανε τα κοινωνικά-δημογραφικά στοιχεία, όπως το φύλο, η ηλικία, το επάγγελμα, ο τόπος μόνιμης κατοικίας, η οικογενειακή κατάσταση, το μορφωτικό επίπεδο και η εθνικότητα. Το δεύτερο μέρος αποτελείτο από 24 ερωτήσεις, εκ των οποίων οι 20 ήταν κλειστού τύπου ερωτήσεις με διαβαθμισμένη επιλογή και οι 4 ερωτήσεις ανοιχτού τύπου, όπου το δείγμα έπρεπε να απαντήσει με βάση τις προσωπικές εμπειρίες. Οι ερωτήσεις του δεύτερου μέρους συντάχθηκαν με τέτοιο τρόπο έτσι ώστε: α) να μελετηθεί η ποιότητα των σχέσεων που έχει η εγκυμονούσα με το οικογενειακό (γονείς, αδέρφια) και κοινωνικό της περιβάλλον (φίλοι, συνάδελφοι) και β) να παρουσιαστούν οι

Πίνακας 1. Κατανομή των εγκύων ως προς το επίπεδο εκπαίδευσής τους

Επίπεδο εκπαίδευσης	Σχετική συχνότητα
Μερικές τάξεις δημοτικού	0%
Απόφοιτες Δημοτικού	0%
Απόφοιτες Γυμνασίου	3%
Απόφοιτες Λυκείου	37%
Απόφοιτες Ανώτερης Εκπαίδευσης	27%
Απόφοιτες Ανώτατης Εκπαίδευσης	33%
ΣΥΝΟΛΟ	100%

αλλαγές που επέρχονται σε μια γυναίκα στο συναισθηματικό τομέα με την έλευση ενός παιδιού. Η εύρεση του δείγματος έγινε με τη συνεργασία του τμήματος Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης, με δύο Μαιευτήρια της Αθήνας, τη Γενική Μαιευτική/Γυναικολογική και Παιδιατρική Κλινική «ΜΗΤΕΡΑ» σε συνεργασία με το τμήμα Ψυχικής Υγείας-Ψυχολογικής Υποστήριξης του «ΜΗΤΕΡΑ» και τη Μαιευτική Κλινική «Έλενα Βενιζέλου». Η έρευνα διεξήχθη στο τμήμα Γυναικολογικών υπερήχων-υπέρηχοι 4D και των δύο παραπάνω αναφερόμενων Μαιευτηρίων.

Το δείγμα αποτελείται από 131 εγκύους, που η ηλικία τους κυμαινόταν από 20-25 ετών (5%), 26-30 ετών (41%), 31-35 ετών (39%), 36-40 ετών (14%), ενώ υπήρξε και ένα μικρό δείγμα εγκύων άνω των 41 ετών (1%).

Το 41% (του δείγματος) αποτελεί τη μέση ηλικία της έρευνάς μας, ενώ εξετάστηκαν γυναίκες από τον 5^ο μήνα της εγκυμοσύνης τους και πέρα.

Η στατιστική επεξεργασία των δεδομένων του ερωτηματολογίου πραγματοποιήθηκε με τη μέθοδο της ποσοτικής ανάλυσης ερωτηματολογίου μέσω του Στατιστικού προγράμματος SPSS (11.5), καθώς και την ανάλυση των ανοιχτών ερωτήσεων με την τεχνική της ανάλυσης περιεχομένου. Η συγκεκριμένη τεχνική βοηθά στο «να προσφέρει γνώσεις, σημασίες, αναπαραστάσεις γεγονότων», όπου οι κατηγορίες (κατηγοριοποιήσεις) καθορίζονται με βάση τις υποθέσεις της έρευνας, τους αντικειμενικούς της σκοπούς, τη δομή του περιεχομένου των στοιχείων της (Ρήγα, 1996). Οι ερμηνείες ανάλυσης του λόγου επικυρώνονται με τις βιβλιογραφικές αναφορές, καθώς προσδιορίζονται και συγκρίνονται τα πορίσματα προηγούμενων ερευνών με τα πορίσματα της υπάρχουσας έρευνας (Ρήγα, 1996).

Για την ευκολότερη επεξεργασία των στοιχείων της έρευνας, το δείγμα χωρίστηκε σε έξι διαβαθμίσεις, ανάλογα με το επίπεδο εκπαίδευσης, ήτοι σε αποφοίτους μερικών τάξεων του Δημοτικού, αποφοίτους Δημοτικού, Γυμνασίου, Λυκείου, Ανώτερης και Ανώτατης εκπαίδευσης, όπως φαίνεται και από τον πίνακα 1.

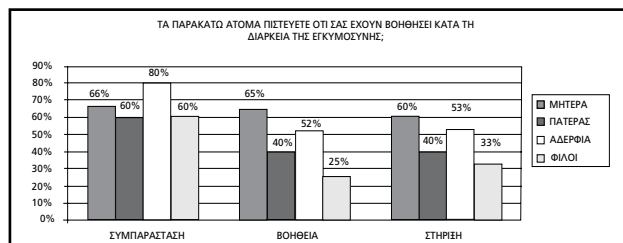
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ - ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Αρχικά εκτιμήθηκαν οι σχέσεις της εγκύου με το οικογενειακό και κοινωνικό της περιβάλλον. Δόθηκε δηλαδή ένας κατάλογος θεματικών ενοτήτων που περιλάμβανε χαρακτηριστικά όπως η συμπαράσταση, η βοήθεια και η στήριξη των γονέων. Οι σχέσεις των εγκύων γυναικών με τη δική τους μητέρα, όπως φαίνεται και από το σχήμα 1, είναι άριστες και εμφανίζουν το μεγαλύτερο ποσοστό σχέσης ως προς τη συμπαράσταση, βοήθεια και στήριξη, αναφορικά με τις υπόλοιπες σχέσεις της εγκύου με τα άλλα κοντινά πρόσωπα της πατρικής οικογένειας και τους φίλους.

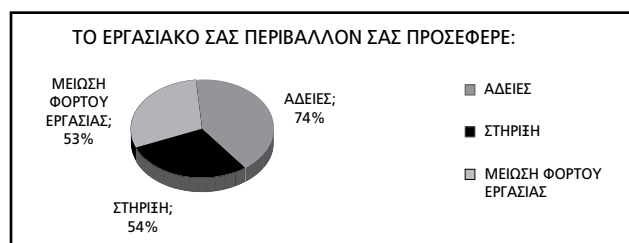
Ως προς τα χαρακτηριστικά συμπαράσταση, βοήθεια, στήριξη, που δέχονται οι ερωτώμενες έγκυες από το σύζυγό τους, οι απαντήσεις ήταν ιδιαίτερα ενθαρρυντικές παρόλο που οι κοινωνικές και οι εργασιακές συνθήκες δεν δίνουν τη δυνατότητα στους συζύγους των εγκύων να προσφέρουν αρκετή συμπαράσταση, βοήθεια στο σπίτι και στήριξη κατά τη διάρκεια της ευαίσθητης περιόδου της εγκυμοσύνης. Αποδεικνύεται τελικά, ότι οι σύζυγοι εισπράττουν την ανησυχία και τη γενικότερη αναστάτωση της γυναίκας τους και αναλαμβάνουν ένα πολύ μεγάλο ρόλο, αυτό του μέλλοντα πατέρα, ο οποίος θα γίνει πρότυπο και θα κρατήσει την ισορροπία στην ανατροφή του παιδιού. Οι περισσότεροι σύζυγοι αντιδρούν θετικά στις ανάγκες της εγκύου, κυρίως στο συναισθηματικό και οικονομικό τομέα. Είναι περισσότερο συγκαταβατικοί, κάνουν περισσότερους συμβιβασμούς απ' ότι πρωύτερα. Επίσης, εκδηλώνουν ενδιαφέρον να μάθουν για τα βρέφη, παρακολουθώντας μαζί με τις γυναίκες τους σχετικές με το θέμα της εγκυμοσύνης και της ανατροφής των παιδιών ταινίες, σεμινάρια τοκετού, βρεφοκομικής, διαβάζοντας βιβλία και λοιπό ενημερωτικό υλικό. Γενικότερα, ο σύζυγος μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης. Με τον τρόπο του μπορεί να μειώσει κατά πολύ το άγχος και τους φόβους της εγκύου.

Τέλος, οι σχέσεις των εγκύων γυναικών με το Μαιευτήρα-Γυναικολόγο τους αποδεικνύονται ως επί το πλείστον θετικές. Έτσι, το 77% απάντησαν ότι οι σχέσεις με τον γιατρό τους ήταν τέλειες, το 23% απάντησαν ότι ήταν καλές, ενώ δεν υπήρξαν καθόλου αρνητικές απαντήσεις. Ο ρόλος του μαιευτήρα θα πρέπει να είναι υποστηρικτικός σε μια εν δυνάμει μητέρα που αναζητά επαφή, γνώση και πληροφόρηση από τον προσωπικό γιατρό της. (Α.Β. Ρήγα, 1991). Παράλληλα, θετικές απαντήσεις είχαμε και στις σχέσεις των εγκύων με το νοσηλευτικό προσωπικό. Το 49% δηλώνει ότι οι σχέσεις είναι καλές, αφού άλλωστε το προσωπικό και οι νοσοκόμες είναι σημαντικές για την θετική έκβαση της εγκυμοσύνης. Στο μαιευτήριο η δεκτική στάση του νοσηλευτικού προσωπικού απέναντι στο νεογνό και η έμπρακτη φροντίδα του βρέφους μπορούν να επηρεάσουν τη συναισθηματική στάση της αμφιθυμικής μητέρας του εφόσον οι θετικές εικόνες μπορούν να της προσφέρουν νέους συνειδητούς τρόπους συμπεριφοράς (Α.Β. Ρήγα, 1991).

Αναφορικά με το θέμα της έρευνας που αφορά στον «εργασιακό χώρο και στην εγκυμοσύνη», οι απαντήσεις αποδεικνύουν ότι αν και η Ελληνική κοινωνία αναγνωρίζει τις δυσκολίες που υπάρχουν -ως ένα βαθμό- τα αποτε-

Σχήμα 1. Σχέσεις της εγκύου με το οικογενειακό και κοινωνικό της περιβάλλον.

Σχήμα 2. Αντιμετώπιση από τον εργασιακό χώρο της γυναίκας κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης.

λέσματα εμφανίζουν ότι θα πρέπει να γίνουν ακόμα περισσότερα βήματα στην υποστήριξη της σύγχρονης γυναίκας που προσπαθεί να συνδυάσει εργασία και οικογένεια. Αναντίρροπα, ο εργασιακός χώρος συνιστά ένα αναπόσπαστο και πολύ σημαντικό κομμάτι της ζωής της σύγχρονης Ελληνίδας. Αυτό καταδεικνύεται από το γεγονός ότι η γυναίκα απασχόληση επιδρά αρνητικά στη γονιμότητα (Συμεωνίδου, 2000).

Θελήσαμε να μελετήσουμε με ιδιαίτερο τρόπο τον εργασιακό χώρο της γυναίκας κατά την διάρκεια της εγκυμοσύνης. Έτσι δόθηκαν στις εγκύους τρία βασικά χαρακτηριστικά που αντιπροσωπεύουν την υποστήριξη του εργασιακού περιβάλλοντος κατά την κρίσιμη περίοδο της εγκυμοσύνης, τη μείωση του φόρτου εργασίας και την παροχή αδειών. Οι απαντήσεις δηλώνουν ότι το 54% του εργασιακού περιβάλλοντος προσέφερε στήριξη, το 53% μείωσε τον φόρτο εργασίας στην έγκυο, ενώ το 74% έδωσε άδειες (σχήμα 2).

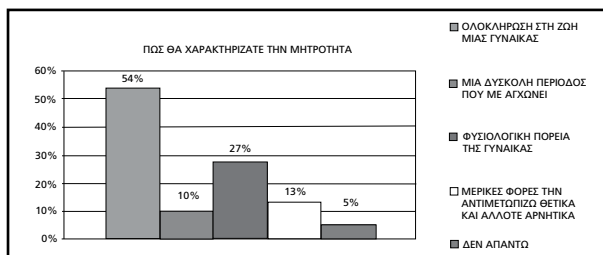
Όπως φαίνεται από τα παρακάτω αποτελέσματα, η Ελλάδα συνιστά ένα αντιπροσωπευτικό παράδειγμα έλλειψης ουσιαστικής κρατικής μέριμνας για την οικογένεια. Δεν προκαλεί λοιπόν εντύπωση το σχετικά χαμηλό ποσοστό συμμετοχής στο εργατικό δυναμικό λόγω της μητρότητας και κατά συνέπεια λόγω των οικογενειακών υποχρεώσεων των γυναικών (μόνο 99 από τις 131 εγκύους), δηλαδή το 24,5% του δείγμάτος μας. Αντίστοιχα στην Ευρώπη των 25 το 24,3% των γυναικών δεν εντάσσονται στο εργατικό δυναμικό, ενώ από το παραπάνω ποσοστό μόνο το 10,4% δεν εργάζεται λόγω της μητρότητας και των οικογενειακών υποχρεώσεων (Eurostat, 2005-06). Επομένως, καταδεικνύεται ότι η μητρότητα επηρεάζει σε μεγαλύτερο βαθμό τις Ελληνίδες σε σχέση με τις γυναίκες της Ευρώπης των 25, όσον αφορά στην ένταξή τους στο εργασιακό περιβάλλον. Αυτό ακριβώς αποτελεί και έναν ανασταλτικό παράγοντα για τα ζευγάρια να αποκτήσουν τον αριθμό των παιδιών που επιθυμούν. Ως προς τους κυριότερους λόγους διακοπής της εργασίας, αυτοί είναι ο γάμος (27,6%), η ανεύρεση καλύτερης εργασίας (20,6%) και η εγκυμοσύνη (10,2%) (Συμεωνίδου, 2000), γεγονός που επιβεβαιώνεται και στη δική μας έρευνα (10% θα διακόψει την εργασία).

Μια σημαντική ερώτηση που δόθηκε ήταν το πώς θα συνδυάζατε εργασία και παιδιά. Το 62% απάντησε ότι «δεν θα αλλάξει τίποτα, θα τα καταφέρω όπως όλες οι μητέρες», το 28% απάντησε ότι «θα μειώσω τις ώρες εργασίας», ενώ το 10% «θα διακόψω εντελώς την εργασία μου». Οφείλουμε να προσθέσουμε ότι η γυναίκα απασχόληση συνδέεται συχνά με τα γεγονότα του κύκλου ζωής και τη γονιμότητα, όπως έχει ήδη διαπιστωθεί από έρευνες στην Ελλάδα (π.χ. Συμεωνίδου κ.α 1992 και 1997, Symeonidou et Magdalinos 1993, Συμεωνίδου 1990, Magdalinos and Simeonidou 1989) και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες (π.χ. Blanchet et al. 1993). Το ευρύτατα συζητούμενο στην Ευρωπαϊκή Ένωση θέμα της ανάγκης «συμφιλίωσης» εργασιακής και οικογενειακής ζωής έχει κάπως διευθετηθεί σε ορισμένες χώρες, ιδιαίτερα στις Σκανδιναβικές (π.χ. μέτρα για γονική άδεια, σχεδόν πλήρη κάλυψη σε υπηρεσίες φύλαξης παιδιών κ.λπ.). Όπως επιβεβαιώνεται από τα παραπάνω δεδομένα, τα μέτρα κατά κανόνα είναι ανεπαρκή.

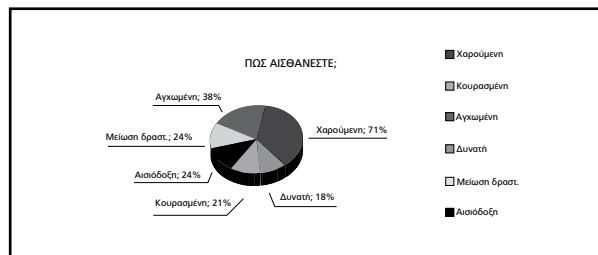
Ακολουθούν οι ερωτήσεις που αναφέρονται στις κοινωνικές αναπαραστάσεις των εγκύων για τη «μητρότητα». Τους δόθηκαν δύο θεματικές: α) η μητρότητα είναι η μεγάλη αλλαγή στη ζωή της γυναίκας και β) η μητρότητα θεωρείται φυσιολογική πορεία στη ζωή μιας γυναίκας, ενώ δεν θα αλλάξει τίποτα με τον ερχομό ενός παιδιού.

Βασικά δεδομένα στα αποτελέσματα αυτής της έρευνας αποτελούν: α) οι αλλαγές που υφίστανται στο επίπεδο των σχέσεων, σε σχέση με το εργασιακό, οικογενειακό και φιλικό περιβάλλον και β) ο απαραίτητος επαναπροσδιορισμός του ρόλου της εγκύου. Γενικότερα, οι συνθήκες διαβίωσης της γυναίκας διαφαίνονται με τις παρακάτω απαντήσεις των εγκύων. Τα στοιχεία δίνουν ότι το 74% θεωρεί ότι η εγκυμοσύνη είναι «μια μεγάλη αλλαγή στη ζωή μου» που ήταν και το αναμενόμενο και το 26% απάντησε «φυσιολογική, δεν άλλαξε τίποτα» που πιθανώς αναφέρεται στις γυναίκες με δεύτερο παιδί που ήδη έχουν βιώσει την εμπειρία της εγκυμοσύνης.

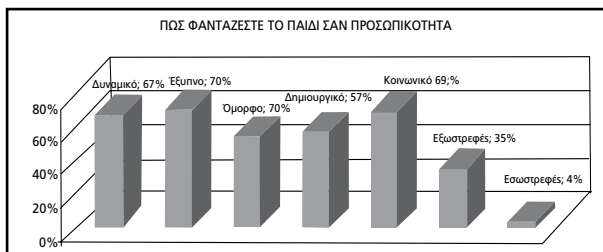
Δόθηκε επίσης ένας κατάλογος πέντε θεματικών που αναφερόταν στον ορισμό της μητρότητας από τις εγκύους. Θελήσαμε να ελέγξουμε τις αντιλήψεις της Ελληνίδας εγκύου για τις αναπαραστάσεις που έχει για τη μητρότητα.

Σχήμα 3. Ορισμός της μητρότητας από τις εγκύους.

Σχήμα 4. Συναισθήματα της γυναίκας κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης.

Σχήμα 5. Περιγραφή από τις εγκύους της προσωπικότητας του παιδιού που κνοφορούν.

Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι το 54% θεωρεί ότι «μητρότητα είναι ολοκλήρωση στη ζωή μιας γυναίκας», το 27% θεωρεί ότι «η εγκυμοσύνη είναι μια φυσιολογική πορεία της γυναίκας», το 13% θεωρεί ότι «αντιμετωπίζει την εγκυμοσύνη άλλοτε θετικά και άλλοτε αρνητικά» και το 10% θεωρεί ότι «είναι μια δύσκολη περίοδος που την αγχώνει» (σχήμα 3).

Στην ερώτηση για τα συναισθήματα της γυναίκας κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης οι ερωτήσεις ποικίλουν. Τα αντιπροσωπευτικά επίθετα που χαρακτηρίζουν την έγκυο κατά την διάρκεια της εγκυμοσύνης είναι: χαρούμενη (71%), κουρασμένη (21%), αγχωμένη (38%), δυνατή (18%), μείωση των δραστηριοτήτων (24%) και αισιόδοξη (24%).

Τα μεγαλύτερα ποσοστά παρουσιάζονται στον χαρακτηρισμό της εγκύου ως χαρούμενη (71%) και αγχωμένη (38%). Για να αισθάνεται καλά και να ζει όσο πιο ευχάριστα γίνεται την εγκυμοσύνη της, η έγκυος θα πρέπει να αυτοπροστατεύεται από κάθε «ερεθιστικό διάλογο» και να μην ακούει παρά μόνο ανθρώπους που διακρίνονται για τη γνώση και την πείρα τους. Οφείλει να μη δίνει πίστη σε αναχρονιστικά αναγνώσματα που αναφέρονται σε αμφισβητήσιμα γεγονότα ή πληροφορίες που την αγχώνουν, ενώ δεν τις καταλαβαίνει πάντοτε και τους αποδίδει μια ιδιαίτερη σημασία (Pierre Vellay,1984) (σχήμα 4).

Ένα πολύ σημαντικό εύρημα από την έρευνα φαίνεται να είναι ότι το 100% του δείγματος είναι ικανοποιημένο από το φύλο που τους ανακινώθηκε από το γιαιρό τους. Το παραπάνω γεγονός είναι πολύ θετικό για την ομαλή ανάπτυξη του παιδιού. Επιπλέον, μία σημαντική ερώτηση που δόθηκε στις εγκύους είναι να περιγράψουν πως φαντάζονται την προσωπικότητα του παιδιού που κνοφορούν, δίνοντας ορισμένα επίθετα τα οποία χαρακτηρίζουν την προσωπικότητα ενός ατόμου σύμφωνα με τις θεωρίες προσωπικότητας. Τα επίθετα που δόθηκαν είναι: δυναμικό (67%), έξυπνο (70%), όμορφο (70%),δημιουργικό (57%), κοινωνικό (69%), εξωστρεφές (35%), εσωστρεφές (4%) και μία κλίμακα με επίθετα της επιλογής τους, όπως φαίνεται από το σχήμα 5.

Τέλος, στην ερώτηση για το αν πιστεύουν ότι η δική τους καλή διάθεση επηρεάζει την ευημερία του παιδιού τους οι περισσότερες απάντησαν θετικά (99,5%). Έχει αποδειχθεί ότι το έμβryo αισθάνεται τα συναισθήματα της μητέρας του, συλλαμβάνει τις σκέψεις της μέσα από τα ίδια του τα κύτταρα (Μαρή, 2004). Το έμβryo είναι σε θέση να προσλαμβάνει σύνθετους ήχους και να συγκρατεί κάποια επιμέρους χαρακτηριστικά των ήχων που προέρχονται από το εσωτερικό περιβάλλον του σώματος της μητέρας (καρδιακοί κύττοι), αλλά και σε ήχους εξωτερικής προέλευσης. Έτσι λοιπόν, οι έρευνες δείχνουν ότι το νεογνό δείχνει προτίμηση σε ερεθίσματα στα οποία εκτέθηκε στη διάρκεια της κύησης, όπως η φωνή της μητέρας (DeCasper & Fifer, 1980).

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Τα αποτελέσματα της παρούσας μελέτης αναφορικά με τις κοινωνικές αναπαραστάσεις της Ελληνίδας εγκύου για τη μητρότητα αποδεικνύουν ότι οι έγκυες εισπράττουν συμπαράσταση, βοήθεια και στήριξη τόσο από τις μητέρες τους, όσο και από τον σύζυγό τους, αφού αντιδρούν θετικά στις ανάγκες της εγκύου για συναισθηματική και οικονομική υποστήριξη, ενώ πολύ καλές φαίνεται να είναι και οι σχέσεις της εγκύου με το Μαιευτήρα-Γυναικολόγο και το νοσηλευτικό προσωπικό. Παράλληλα, θα πρέπει να γίνουν περισσότερα θεσμικά και νομικά βήματα για τη «συμφιλίωση» εργασιακής και οικογενειακής ζωής, αφού από τα αποτελέσματα τόσο της δικής μας όσο και άλλων ερευνών τα μέτρα κατά κανόνα είναι ανεπαρκή. Τέλος, η μητρότητα αποτελεί ολοκλήρωση στη ζωή μιας γυναίκας.

Τα συμπεράσματα της παρούσας μελέτης μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη διατύπωση ορισμένων χρήσιμων

προτάσεων, έτσι ώστε να ικανοποιηθούν οι ανάγκες και οι επιθυμίες των γυναικών προκειμένου να διεξαχθεί ομαλά η περίοδος της εγκυμοσύνης.

SUMMARY

Objective: This study is an attempt to examine social representations of pregnant women with regard to the unborn child and the relationship between pregnancy and the feelings of the mother during the prenatal period.

Material and Method: The data was collected using questionnaires given to a sample of 131 pregnant women.

Conclusions: The pre and perinatal period of pregnant woman would be supported psychosocially by the whole family, work and nursing team according to the results of our research.

Key words: social representations, pregnancy, maternity, relations.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Bell Judith. *μτφ, επιμέλεια, Α.Β. Ρήγα (1999). Μεθοδολογικός σχεδιασμός Παιδαγωγικής και Κοινωνικής έρευνας. Εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα.*
2. Carol Josiane. *μτφ, επιμέλεια Α.Β. Ρήγα (1997). Ανύπαντρες Μητέρες. Γυναικείο κίνημα. Εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα.*
3. Cole et Cole (2003). *Η ανάπτυξη των παιδιών. Εκδόσεις Τυπωθήτω-Γιώργος Δαρδανός, Αθήνα.*
4. Δαφέρμος Β. (2005). *Κοινωνική στατιστική με το SPSS. Εκδόσεις Ζήτη, Θεσ/νίκη.*
5. Ρήγα Α-Β, Μαρκαντώνης Γ. (1991). *Οικογένεια, Μητροότητα, Αναδοχή. Εκδόσεις Δ. Μανρομιάτη, Αθήνα.*
6. Ρήγα Α-Β. (2003). *Το κομτί της Πανδώρας: Οικογένεια και η Διαπολιτισμική της ταυτότητα σήμερα. Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα.*
7. Μαρή Ιωάννα (2004). *Ενγονία, Προγεννητική Αγωγή. Εκδόσεις Πύρινος Κόσμος, Αθήνα.*
8. Pervin Oliver John. (1999). *Θεωρίες Προσωπικότητας. Έρευνα και Εφαρμογές. Εκδόσεις Τηπωθήτω-Γιώργος Δαρδανός, Αθήνα.*
9. Συμεωνίδου Χάρις και συν. (2000). *Επιθυμητό και πραγματικό μέγεθος οικογένειας. Γεγονότα του κύκλου ζωής. Εκδόσεις Ε.Κ.Κ.Ε, Αθήνα.*
10. Συμεωνίδου Χάρις (1992). *Απασχόληση και Γονιμότητα των γυναικών στην περιοχή της Πρωτεύουσας. Εκδόσεις Ε.Κ.Κ.Ε, Αθήνα.*
11. Eurostat (2006). *People outside the labour force: Female inactivity rates down. Retrieved on 15.02.07 from <http://www.europa.eu/eurostat>.*

¹Αναστασία-Βαλεντίνη Ρήγα, Τακ. Καθηγήτρια Κοινωνικής-Κλινικής Ψυχολογίας και Ποιοτικής μεθοδολογίας, Διευθύντρια Μεταπτυχιακού προγράμματος Σπουδών, Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης

²Βασίλης Βασιλείου, Ερευνητής, Απόφοιτος τμήματος Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης

³Μαρία Κριεκούκη, Ερευνήτρια, Απόφοιτη τμήματος Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης